

पठः पाठः (पाठ-6) छात्रः पठति (छात्र पढ़ रहा है)

I पाठ का हिन्दी अनुवाद :-

छात्रः पठति । छात्र पढ़ रहा है ।

कः पठति ? कौन पढ़ रहा है ?

छात्राः पठन्ति । दो छात्र पढ़ रहे हैं ।

कौ पठन्ति ? कौन दो पढ़ रहे हैं ?

छात्राः पठन्ति । सब छात्र पढ़ रहे हैं ।

कौ पठन्ति ? कौन पढ़ रहे हैं ?

अत्र कः खेलति ? यहाँ कौन खेल रहा है ?

बालकः खेलति । बालक खेल रहा है ।

अत्र कौ खेलन्ति ? यहाँ कौन खेल रहे हैं ?

अत्र बालकाः खेलन्ति । यहाँ सब बालक खेल रहे हैं ।

कः खादति ? कौन खा रहा है ?

वानरः खादति । बंदर खा रहा है ।

कौ खादन्ति ? कौन खा रहे हैं ?

वानराः खादन्ति । सब बंदर खा रहे हैं ।

रुषः कः ? यह कौन है ?

रुषः गजः । यह हाथी है ।

गजः चलति । हाथी चलता है ।

रुषे कौ ? ये सब कौन हैं ?

रुषे गजाः । ये सब हाथी हैं ।

गजाः चलन्ति । सब हाथी चल रहे हैं ।

कः गर्जति ? कौन गरज रहा है ?
 सिंहः गर्जति । शेर गरजता है ।
 सिंहो गर्जनः । दो शेर गरजते हैं ।
 कः गर्जन्ति ? कौन गरज रहे हैं ?
 सिंहाः गर्जन्ति । शेर गरज रहे हैं ।
 स्रग्ः कः ? यह कौन है ?
 स्रग्ः अश्वः । यह घोड़ा है ।
 अश्वः किम् करोति ? घोड़ा क्या कर रहा है ?
 अश्वः धावति । घोड़ा दौड़ रहा है ।
 स्रग्ः के ? ये कौन हैं ?
 स्रग्ः अश्वाः । ये घोड़े हैं ।
 अश्वाः किम् कुर्वन्ति ? घोड़े क्या कर रहे हैं ?
 अश्वाः धावन्ति । घोड़े दौड़ रहे हैं ।
 स्रग्ः पिकः ? यह कौयल है ।
 पिकः कूपाते । कौयल कूकता है ।
 पिको कूपनः । दो कौयल कूकते हैं ।
 पिकाः कूजन्ति । सब कौयल कूकते हैं ।
 स्रग्ः शुकः । यह तोता है ।
 शुकः वदति । तोता बोलता है ।
 शुको वदतः । दो तोते बोलते हैं ।
 शुकाः वदन्ति । सब तोते बोलते हैं ।

II

शब्दार्थः :-

क्षा ^{११}	-	विद्यार्थी (द्वि. व.)
वानरः	-	बंदर
राजः	-	राजा
सिंहः	-	शेर
अश्वः	-	घोड़ा
पिकः	-	कायल
शुकः	-	तोता
बालकाः	-	लड़क
कः	-	कान
का ^{११}	-	कान (द्वि. व.)
क ^{११}	-	कान (ब. व.)
राजति	-	राजता है
कूजति	-	कूकता / कूकती है
बहति	-	बोलता / बोलती है
चलति	-	चलता / चलती है
अत्र	-	यहाँ
तत्र	-	वहाँ

III वाक्य बहुवचन में बदलकर पुनः लिखिए -

क-	द्वाराः पठति ।	द्वाराः पठन्ति ।
ख-	गजाः चलति ।	गजाः चलन्ति ।
ग-	शुकः वदति ।	शुकाः वदन्ति ।
घ-	कः खादति ?	के खादन्ति ?
ङ-	श्वः अश्वः ।	स्ये अशवाः ।
च-	सिंहः गर्जति ।	सिंहाः गर्जन्ति ।

IV कोष्ठक से शुद्ध क्रियापद चुनिए :-

क-	पिकः	कूजति ।	(वदति खादति कूजति ✓)
ख-	अश्वः	धावति ।	(नमति धावति खेलति)
ग-	सिंहः	गर्जति ।	(धावति कूजति गर्जति ✓)
घ-	शुकः	वदति ।	(चरति वदति कूजति)
ङ-	वानरः	खादति ।	(पठति लिखति खादति ✓)

V कोष्ठक से उचित विकल्प चुनकर वाक्य की प्रति कीजिए -

क-	सिंहः	गर्जन्ति ।	(सिंहः सिंहः ✓)
ख-	पिकः	कूजति ।	(पिकः पिकी ✓)
ग-	द्वारा	पठतः ।	(द्वाराः द्वारो ✓)
घ-	बालकाः	खेलन्ति ।	(बालकाः बालकाः ✓)
ङ-	अश्वः	धावति ।	(अश्वः अश्वो ✓)

VI [कः, का, के] से प्रश्न निर्माण कीजिए

1. पितामहः गच्छति ।

प्र. कः गच्छति ?

२. बालकाः खेलन्ति ।

प्र. के खेलन्ति ?

3. वानरः खाति ।

प्र. कः खाति ?

4. द्वात्रिंशः लिखति ।

प्र. कः लिखति ?

5. द्वात्रिंशः पठति ।

प्र. का पठति ?